

במדבר פרק א'

(א) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינִי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם לְאַמֹּר:

רש"י

(א) וַיִּדְבֹר - בַּמִּדְבָּר סִינִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ. מתוך חיבתו לפניו, מונה אותם כל שעה. כשיצאו ממצרים - מנאן, וכשנפלו בעגל - מנאן, לידע מנין הנותרים. כשצא להשרות שכינתו עליהן - מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באייר מנאס:

1. א. באיזה תאריך במדויק נצטווה משה לערוך את המפקד לבנ"י ? _____
- ב. כמה זמן עבר מיציאת מצרים ועד לתאריך זה ? _____
- ג. מה הסיבה לריבוי המפקדים ? _____
- ד. מהו המסר החינוכי הנלמד מהכתוב ? _____

במדבר פרק א'

(יח) וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּתִּיְלְדוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה לְגַלְגֵּלָתָם:

רש"י

(יח) וַיִּתִּיְלְדוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם - הציאו ספרי יחוסיהם, ועידי חזקת לידתם כל אחד ואחד, להתייחס על השבט:

2. א. הסבר את המושג: "ספרי יחוסים" ? _____
- ב. הסבר את המושג: "עידי חזקת לידתם" ? _____
- ג. "וַיִּתִּיְלְדוּ". למה הכוונה ? _____

במדבר פרק ב'

(ב) אִישׁ עַל דָּגְלוֹ בְּאֹתוֹת לְבֵית אֲבֹתָם יִחַנּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד יִחַנּוּ:

רש"י

(ב) בְּאֹתוֹת - כל דגל יהיה לו אות - מפה כצועה תלויה בו. כצעו של זה לא כצעו של זה. כצע כל אחד כגוון לבנו הקצועה בחשן, ומחוץ כך יכיר כל אחד את דגלו.

דבר אחר: בְּאֹתוֹת לְבֵית אֲבֹתָם באות שמסר להם יעקב אביהם - כשנאווהו ממצרים. שנאמר: (בראשית נ) ויעשו בניו לו כן כאשר אום. יהודה ויששכר וזבולן - ישאווהו מן המזרח. וראובן ושמעון וגד - מן המערב וכו', כדאיתא בתנחומא צפ' ז': מנגד - מרחוק מיל, כמו שנאמר ביהושע: (יהושע ג) אך רחוק יהיה ביניכם וביניו כאלפים אמה - שיוכלו לצא בשבת, משה ואהרן ובניו, והלויים חונים בסמוך לו:

3. א. למילה: "אותות" יש 2 פירושים:

1. _____
2. _____
- ב. הסבר את הפס' לפי 2 ההסברים: _____

משפחות הלויים - תעודת זהותמשפחת קהת

שם הנשיא: _____

שמות המשפחות :

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

מקום חניתם: _____

מספר הפקודים: _____

עבודתם:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

משפחת גרשון

שם הנשיא: _____

שמות המשפחות :

1. _____

2. _____

מספר הפקודים: _____

מקום חניתם: _____

עבודתם:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

משפחת מררי

שם הנשיא: _____

שמות המשפחות :

1. _____

2. _____

מקום חניתם: _____

מספר הפקודים: _____

עבודתם:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

במדבר פרק ג'

(א) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמִשֶּׁה בְּיוֹם דִּבְרַה־ אֶת מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי:

רש"י

(א) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמִשֶּׁה - ואינו מזכיר אלא בני אהרן! ונקראו תולדות משֶׁה - לפי שלמדן תורה. מלמד: שכל המלמד את בן חבירו תורה - מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו: בְּיוֹם דִּבְרַה־ ה' אֶת מֹשֶׁה - נעשו אלו התולדות שלו, שלמדן מה שלמד מפי הגבורה:

4. א. הסבר את המושג: "תולדות"? _____
- ב. איזה קושי מציג רש"י? _____
- ג. כיצד מתרץ רש"י את הקושי? _____
- ד. מהו המסר החינוכי הנלמד מהכתוב? _____
- ה. * 1. ממתי נחשבו בני אהרן, בניו של משה? _____
2. מה לימד משה את בני אהרן? _____

במדבר פרק ג'

(כה) וּמִשְׁפַּחַת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן בְּאֶהֱל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֶהֱל מִכִּסֵּהוּ וּמִסֵּךְ פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:

רש"י

(כה) הַמִּשְׁכָּן - יריעות התחתונות: וְהָאֶהֱל - יריעות עזים העשויות לגג: מִכִּסֵּהוּ - עורות אילים ותחשים: וּמִסֵּךְ פֶּתַח - הוא הוילון:

5. השלם בטבלה הסבר חלקי המשכן:

החלק	ההסבר
1 הַמִּשְׁכָּן	
2 וְהָאֶהֱל	
3 מִכִּסֵּהוּ	
4 וּמִסֵּךְ פֶּתַח	

במדבר פרק ג'

(כט) מִשְׁפַּחַת בְּנֵי קֹהֶת יִחְנוּ עַל יֶדֶךָ הַמִּשְׁכָּן תִּימְנָה:

רש"י

(כט) מִשְׁפַּחַת בְּנֵי קֹהֶת יִחְנוּ וגו' תִּימְנָה - וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה. **אוי לרשע ואוי לשכנו!** לכן, לקו מהם דתן ואבירם ומאחיהם וחמשים איש עם קרח ועדתו. שנמשכו עמהם במחלוקתם:

6. א. "תִּימְנָה". לאיזה צד מארבע רוחות השמים הכוונה? _____
- ב. נשיא בני קהת הינו? _____
- ג. מי מהשבטים חונה בסמוך לבני קהת? _____
- ד. הסבר את הפתגם: "אוי לרשע ואוי לשכנו" _____
- ה. מהו המסר החינוכי הנלמד מהכתוב? _____
- ו. מה פירוש המילה: "לקו" _____
- ז. מי הם הנענשים במחלוקת קורח? _____

במדבר פרק ג'

(לח) וְהַחֲנִיִּים לְפָנַי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה לְפָנַי אֶהְיֶה מוֹעֵד מִזְרְחָהּ מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו שְׂמֹרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָזָר הַקָּרֵב יוֹמֵת:

רש"י

(לח) מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו - וּסְמוּכֵין לָהֶם דָּגֵל מַחֲנֵה יִהּוּדָה, וְהַחֲנִיִּים עַלִּיו יִשְׁכְּר וּזְבוּלָן. טוֹב לְלֵדִיק - טוֹב לִשְׁכְּנוּ ! לְפִי שֶׁהֵיוּ שְׁכֵנָיו שֶׁל מִשָּׁה שָׁהִי עוֹסֵק בַּחֲוָרָה - נִעְשׂוּ גְדוּלִים בַּחֲוָרָה. שְׁנֵא: (תְּהִלִּים ס) יִהּוּדָה מִחוּקָקִי. (ד"ה יז) וּמִצְנֵי יִשְׁכְּר יוֹדְעֵי צִינָה וְגו' מֵאֲתֵים רֵאשִׁי סְנֵהֲרָאוֹת. וּמִזְבוּלָן (שׁוּפְטִים ה) מוֹשֶׁה סוֹפֵר:

7. א. "קִדְמָה". לֵאזִיזָה צַד מֵאַרְבַּע רֹחוֹת הַשָּׁמַיִם הַכוֹנָה ? _____

ב. אִיזָה תִּפְקִיד מֵלֹא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו ? _____

ג. מִיָּהֶם שְׁכֵנֵי "מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו" ? _____

ד. הַסִּבֵּר אֶת הַפִּתְגָּם: "טוֹב לְלֵדִיק - טוֹב לִשְׁכְּנוּ" _____

ה. מִהוּ הַמִּסַּר הַחִינוּכִי הַנִּלְמַד מֵהַכְּתוּב ? _____

ו. לִמָּה זֶכֶר הַשְּׁכֵנִים הָלָלוּ ? _____

יְהוּדָה: _____ הַהוֹכָחָה: _____

יִשְׁשַׁכָּר: _____ הַהוֹכָחָה: _____

זְבוּלוֹן: _____ הַהוֹכָחָה: _____

במדבר פרק ה'

(ב) צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ מִן הַמִּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וְכָל טָמֵא לְנֶפֶשׁ:

רש"י

2. ... וַיִּשְׁלְחוּ מִן הַמִּחֲנֶה - שֶׁלֹּשׁ מַחֲנוֹת הָיוּ שֶׁם בַּשָּׁעַת חֲנִייתָן, תוֹךְ הַקְּלָעִים - הָיָא מַחֲנֵה שְׁכִינָה. חֲנִיית הַלְוִיִּם סְבִיב כְּמוֹ שֶׁמְפֹרָשׁ צַפ' בַּמִּדְבָּר סִינִי - הָיָא מַחֲנֵה לוֹיָהּ. וּמִשָּׁם וְעַד סוֹף מַחֲנֵה הַדְּגֻלִּים לְכָל אֲרֻבַּע הָרוֹחוֹת - הָיָא מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. (פְּסָחִים סז) הָאֲרוּעַ - נִשְׁתַּלַּח חוּץ לְכוּלָן. הַזָּב - מוֹתֵר בַּמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁוֹלַח מִן הַשָּׂחִים. וְטָמֵא לְנֶפֶשׁ - מוֹתֵר אֹף בְּשָׁל לוֹיָהּ, וְאִינוּ מִשְׁוֹלַח אֲלֵא מִשָּׁל שְׁכִינָה. וְכָל זֶה לְרָקוֹ רְצוּתֵינוּ מִן הַמִּקְרָאוֹת בַּמִּס' פְּסָחִים: ...

8. א. לְפִנֵּיךְ תֹּאדוֹר שֶׁל הַמַּחֲנוֹת בַּמִּדְבָּר - הַשְּׁלֵם אֶת שְׁמוֹת הַמַּחֲנוֹת הַשּׁוֹנִים בַּתְּרָשִׁים:

ב. אֵלֹא אֲנָשִׁים נִצְטוּ לַשְּׁהוֹת "מִחוּץ לַמַּחֲנֵה" ? _____

ג. כְּתוּב הֵיכַן מוֹתֵר לְכָל אֶחָד מִסוּגֵי הַטְּמָאִים לְהִימָצֵא ? צָרוּעַ: _____

זב: _____ טָמֵא לְנֶפֶשׁ (טָמֵא מֵת): _____

ד. מִה הַסִּבִּיבָה לְהַרְחִיק הַטְּמָאִים מֵהַמַּחֲנֵה ? _____

ה. אִיזָה מִסַּר חִינוּכִי נִלְמַד מֵהַכְּתוּב ? _____

ו. *הָאֵם יֵשׁ הַבְּדֵל בֵּין טָמֵא לְטָמֵא ? *הוֹכַח אֶת דְּבָרֶיךָ ! _____

במדבר פרק ו'

(ב) דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְּלֹא לְנָדָר נָדָר נָזִיר לְהִזְיֹר לַה': (ג) מִיֵּין וְשֹׁכֵר יִזְיֹר חֹמֶץ יֵין וְחֹמֶץ שֹׁכֵר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לֶחֶם וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֹל: (ד) כָּל יְמֵי נָזְרוֹ מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיֵּין מִחֲרָצִים וְעַד זֶה לֹא יֹאכֹל: (ה) כָּל יְמֵי נָדָר נָזְרוֹ תַעֲרֹךְ לֹא יַעֲבֹד עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִים אֲשֶׁר יִזְיֹר לַה' קֹדֶשׁ יִהְיֶה גִדּוֹל פָּרַע שָׁעָר רֹאשׁוֹ: (ו) כָּל יְמֵי הַזִּירוֹ לַה' עַל נֶפֶשׁ מוֹת לֹא יָבֹא: (ז) לֹאֲבִיו וְלֹאֲמוֹ לֹאֲחִיו וְלֹאֲחֹתוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמוֹתָם כִּי נָזִיר אֱלֹהִיו עַל רֹאשׁוֹ: (ח) כָּל יְמֵי נָזְרוֹ קֹדֶשׁ הוּא לַה':

9. סמן ב- V את ההיגדים הנכונים:

☐ כָּל אִדָּם מִיִּשְׂרָאֵל גִּיּוּב אֱלֹהִים לְזִכְרֵי אֱלֹהִים.

☐ וְכָל הַזְּבָרִים רֹשָׁאִים אֱלֹהִים לְזִכְרֵי.

☐ הַזְּבָרִים אֵינָם "גִּיּוּב", אֲלֵא רֹשָׁא.

☐ עַל הַזְּבָרִים אֱלֹהִים (וְהַזְּבָרִים), מֵאִכָּלֶם כָּל גִּיּוּבֵם הַקְּשׁוּרִים בַּזָּמָן.

☐ הַזְּבָרִים בַּזְּבָרִים גִּיּוּב אֱלֹהִים בְּכָךְ כָּל יְמֵי חַיָּו.

☐ אֲלֵא אִשׁוּר אֱלֹהִים אֲלֵא.

☐ הַזְּבָרִים קִדּוּשׁ אֱלֹהִים.

☐ גִּיּוּב יִשְׂרָאֵל מֵעֲזָרָה לְזִכְרֵי.

10. רשום ליד כל היגד את המשפט המתאים מהפס': (דוגמא: הַזְּבָרִים הֵם רֹשָׁא – כִּי יִפְּלֹא לְנָדָר)

עַל הַזְּבָרִים אֱלֹהִים מֵאִכָּלֶם גִּיּוּבֵם בַּזָּמָן

אִשׁוּר אֲלֵא אֱלֹהִים אֲלֵא

בְּיָמֵי חַיָּו הַזְּבָרִים קִדּוּשׁ אֱלֹהִים

כָּל אִדָּם יִכָּוֵן אֱלֹהִים לְזִכְרֵי

עַל הַזְּבָרִים אֱלֹהִים שְׂעִירֵי

11. מִיֵּין אֶת הַמֵּאֲכָלִים הַבָּאִים, מוֹתֵר / אִשׁוּר לְנָדָר: תְּפֻחִים, חֹמֶץ, חֹמֶץ בֶּן יֵין, רִיבֵת עֲנָבִים, רִיבֵת שְׂדִיפִים, מִיץ עֲנָבִים, דְּבָלִים, קְלִיפֹת עֲנָבִים, טְרֹפִית.

אִשׁוּר לְנָדָר	מֵאֵל אֲלֵא

במדבר פרק ו'

(ב) דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְּלֹא לְנָדָר נָדָר נָזִיר לְהִזְיֹר לַה':
רש"י

(ב) כִּי יִפְּלֹא - יִפְּרִיץ. לְמַה נִּסְמְכָה פֶּרֶשׁת נִזְר לִפ' סוּטָה ? לֹמַר לָךְ: שְׂכָל הַרְוָה סוּטָה בְּקִלְקוּלָה - יִזְרַע עֲלֵמֹו מִן הַיֵּין שֶׁהוּא מַזִּיחַ לִידֵי נִיאוּף (סוּטָה ז'): נָדָר נָזִיר - חֵין נִזִּירָה בְּכָל מִקּוֹם אֲלֵא פֶּרִישָׁה ! אֵף כֹּחַ, שְׂפִירָה מִן הַיֵּין: לְהִזְיֹר לַה' - לְהַזְדִּיל עֲלֵמֹו מִן הַיֵּין לִשְׂם שְׂמִים:

12. א. "כִּי יִפְּלֹא". אִיזו מִילָה מִסְתַּתֶּרֶת כָּאן ?

ב. לְמַה הַכּוּוֹנָה: "כִּי יִפְּלֹא" ?

ג. מַה: "סְמִיכוֹת פֶּרֶשִׁיּוֹת" ?

ד. אִילו פֶּרֶשׁוֹת סְמוּכוֹת יֵשׁ כָּאן ?

ה. אִיזו שְׂאֵלָה שׁוֹאֵל רִש"י ?

ו. כִּיצַד מִתְרַץ רִש"י אֶת הַשְּׂאֵלָה ?

ז. "נָזִיר". לְמַה הַכּוּוֹנָה ?

ח. איזו משמעות יש לנזירות במקרה שלנו ?
ט. "לְהַזִּיר לָהּ". לשמו של מי הפסיק הנזיר שתיית יין ?

במדבר פרק ו'

(ד) כָּל יְמֵי נְדָרוֹ מְכַל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגִּפּוֹ הֵינּוּ מִחֻצְצִימִים וְעַד זֶג לֹא יֹאכֵל:

רש"י

(ד) חֻצְצִימִים - (נזיר לד) הם הגרעינים: זֶג - הם הקליפות שמצחוץ, שהחרטנים בתוכן כענבל בזוג:

13. א. "חֻצְצִימִים". לאיזה חלק מהעינב מתכוונים ?
ב. "זֶג" לאיזה חלק מהעינב מתכוונים ?
ג. מהו: ה- "ענבל" ?
ד. מהו: ה- "זוג" ?
ה. *היכן השתמשו ב- "זוג" בבית המקדש ?
ו. היכן עוד משתמשים ב- "זוג" ?

במדבר פרק ו'

(כד) יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ: (כה) יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶנֶךָ: (כו) יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:
(כז) וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי אֲבָרְכֶם:

רש"י

(כד) יְבָרְכֶךָ - שיתצרכו נכסיד: וַיִּשְׁמְרֶךָ - שלא יצאו עליך שודדים ליטול ממונך. שהנותן מתנה לעצמו
אינו יכול לשמרו מכל אדם. וכיון שצאים לסטים עליו וטטלין אותה ממנו, מה הגאה יש לו צמתנה זו ?
אבל הקצ"ה - הוא הנותן, הוא השומר ! והרבה מדרשים דרשו זו בספרי:

(כה) יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ - יראה לך פנים שוחקות - פנים רחובות: וַיַּחֲנֶנֶךָ - (ספרי) יתן לך חן:
(כו) יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ - יכבד כעסו:
(כז) וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי - (ספרי) יצרכו צס המפורש: וְאָנִי אֲבָרְכֶם - לישראל. ואסכים עם הכהנים. ד"א:
וְאָנִי אֲבָרְכֶם - לכהנים:

14. השלם טבלת הברכות:

הברכה	ביאור באשון
א יְבָרְכֶךָ	
ב וַיִּשְׁמְרֶךָ	
ג יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ	
ד וַיַּחֲנֶנֶךָ	
ה יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ	
ו וְאָנִי אֲבָרְכֶם	

15. הסבר את המשל והנמשל בדברי רש"י בפס' כד' !

המשל	הנמשל
המשל	

16. א. "וְאָנִי אֲבָרְכֶם". מה לא ברור במשפט זה ?
ב. שתי תשובות נותן רש"י על שאלה זו: 1. _____ 2. _____

במדבר פרק ח'

(ב) דָּבַר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָא אֵלָיו בְּהִעָלֶתְךָ אֶת הַנִּזְרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ יֵאִירוּ שְׂבַעַת הַנִּזְרוֹת:

רש"י

(ב) בְּהִעָלֶתְךָ - למה נסמכה פרשת המנוחה לפרשת הנשיאים ? לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים, חלשה אז דעתו - שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבתו ! אמר לו הקב"ה: חַיִּיד ! שלך, גדולה משלהם ! שאתה מדליק ומטיב את הגרות:

בְּהִעָלֶתְךָ - על שם שהלהב עולה, כתוב בהדלקתן לשון עליה, שצריך להדליק עד שיהא שלהבת עולה מאלוה. ועוד דרשו רבותינו: מכאן שמעלה הייתה לפני המטרה, שעליה הכהן עומד ומטיב:

אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ - אל מול נר האמצעי שאינו בקנים, אלא בגוף של מטרה:

יֵאִירוּ שְׂבַעַת הַנִּזְרוֹת - ששה שעל ששת הקנים, שלשה המזרחיים פונים למוֹל האמצעי הפתילות שבהן, וס שלשה המערביים ראשי הפתילות למוֹל האמצעי. ולמה ? כדי שלא יאמרו: לאורה הוא צריך:

17. א. "בְּהִעָלֶתְךָ". איזו שאלה מעלה רש"י ?

ב. למי הכוונה: "חלשה אז דעתו" ?

ג. מה הפירוש: "חלשה אז דעתו" ?

ד. אילו פרשיות סמוכות כאן ?

ה. מהי מעלתו של אהרן לעומת נשיאי השבטים ?

ו. היכן מצינו עוד "סמיכות פרשיות" ?

ז. אילו פרשות סמוכות יש כאן ?

ח. "פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ". היכן הם פנים אלו ?

ט. "יֵאִירוּ שְׂבַעַת הַנִּזְרוֹת". כיצד נעשית הארה זו ?

במדבר פרק ח'

(ג) וַיַּעַשׂ בֶּן אֶהֱרֹן אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ הָעֶלְיָה נִרְתִּיָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה:

רש"י

(ג) וַיַּעַשׂ בֶּן אֶהֱרֹן - (ספרי) להגיד שצחו של אהרן - שלא שינה:

18. א. "וַיַּעַשׂ בֶּן אֶהֱרֹן". התורה חוזרת על הפס' הקודם, לשם מה ?

ב. איזה מסר חינוכי נלמד מכאן ?

במדבר פרק ח'

(ו) קַח אֶת הַלֵּוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם:

רש"י

(ו) קַח אֶת הַלֵּוִיִּם - קחם בדברים: אשכריכם שתזכו להיות שמשים למקום:

19. א. *קַח אֶת הַלֵּוִיִּם". איזה קושי ענייני עולה מהפס' ?

ב. איזה הבדל קיים בין אדם לבין חפץ לעניין לקיחה ?

ג. כיצד בכל זאת ניתן "לקחת" אנשים ?

ד. מהו המסר החינוכי העולה מכאן ?

במדבר פרק ט'

(א) וַיַּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לְצֵאתָם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְאָמֹר:

רש"י

(א) בחדש הראשון - פרשה שזכרנו הספר לא נאמרה עד אייר, למדת: (פסחים פ"ק ספרי) שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה! ולמה לא פתח בזו? מפני שהוא גותן של ישראל. שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, לא הקריבו אלא פסח זה בלבד:

20. א. כתוב את התאריך המדויק בו דבר ה' עם משה _____
- ב. "פרשה שזכרנו הספר". לאיזו פרשה הכוונה? _____
- ג. **איזו שאלה סמויה קיימת בתחילת דברי רש"י? _____
- ד. "אין סדר מוקדם ומאוחר בתורה". איזה כלל מלמדנו רש"י? _____
- ה. _____
- ו. "ולמה לא פתח בזו?" איזו קושיה מעורר רש"י? _____
- ז. באר את המילה: "גותן"! _____
- ח. מדוע נחשב גנאי לבני, שלא עשו פסח במשך 40 שנה? _____
- ה. מהו המסר החינוכי העולה מכאן? _____

במדבר פרק ט'

(ג) בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֶרְבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמַעַדוֹ כְּכֹל חֻקֹּתָיו וּכְכֹל מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ:

רש"י

(ג) כְּכֹל חֻקֹּתָיו - אלו מצוות שגופו - שהם תמים זכר בן שנה: וכְּכֹל מִשְׁפָּטָיו - אלו מצוות שכל גופו ממקום אחר. כגון: שבעת ימים למלאה ולזיכור חמץ. (ס"א מצוות שגופו. שהם תמים זכר בן שנה. שכל גופו - כלי אש, ראשו על כרעיו ועל קרבו. שחזר לגופו - מלאה וזיכור חמץ):

21. השלם טבלת הבחנה בין ציוויים שונים (מצוות שונות):

מצוות שגופו הקורבן (יש לעשות בקורבן)	מצוות שכל גופו הקורבן (יש לעשות עם הקורבן)	מצוות שחזר לגוף הקורבן (אינן תלויות בקורבן)

במדבר פרק ט'

(ז) וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַהֵם אֵלֵינוּ אֲנַחְנוּ טִמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קָרְבָּן יְהוָה בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

רש"י

(ז) לָמָּה נִגְרַע - (סס) אמר להם: אין קדשים קרבים בטומאה. אמרו לו: יזרק הדם עלינו ונזכרנו טהורים, ויחלל הבשר לטמאים. (ס"א לטהורים כ"ג ר"א) אמר להם: עמדו ואשמעה, כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו - אשרי ילוד אשה שכך מובטח. שכל זמן שהיה רואה - היה מדבר עם השכינה. (סנהדרין פ"ק) וראויה היתה פרשה זו להאמר ע"י משה, כשאר כל התורה כולה. אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן - שמגלגלין זכות ע"י זכאי:

22. א. **לָמָּה נִגְרַע? באר את שאלת הטמאים: _____
- ב. *תאר את הדו - שיח בין משה לטמאים שלא יכלו להקריב את הפסח: _____

משה

הטמאים

משה

ג. * במה באה לידי ביטוי גדלותו של משה לעומת שאר בני האדם ?

ד. מי היה אמור לומר את הפרשה הזו ?

ה. מי אלו שזכו שהפרשה תאמר על ידם ?

ו. "שמגלגלין זכות ע"י זכאי". למה הכוונה ?

ז. מי הם הזכאים במקרה שלפנינו ?

ו. איזה מסר חינוכי נלמד מכאן ?

שמות פרק יב'

(ג) דָּבְרוּ אֶל כָּל עַדְת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בִּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית אָבִית שָׂה לְבֵיתוֹ: (ד) וְאִם יִמְעֹט הַבֵּית מִהָיִוֹת מִשָּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנֹו הַקָּרֵב אֶל בֵּיתוֹ בַּמִּכְסֹּת נִפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִכְסּוּ עַל הַשָּׂה: (ה) שָׂה תָמִים זָכָר בֶּן שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן הַכֹּבְשִׁים וּמִן הָעִזִּים תִּקְחוּ: (ו) וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אֲרֻבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחֹטוּ אוֹתוֹ כָּל קֹהֵל עַדְת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרֻבִּים: (ז) וְלָקְחוּ מִן הַדָּם וְנָתְנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוֹזוֹת וְעַל הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אוֹתוֹ בָּהֶם: (ח) וְאֲכָלוּ אֶת הַבֶּשָׂר בַּלֵּילָה הַזֶּה צָלִי אֲשֶׁר וּמִצּוֹת עַל מִרְרִים יֹאכְלֶהוּ: (ט) אֶל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל בָּמִים כִּי אִם צָלִי אֲשֶׁר רָאִשׁוּ עַל כְּרַעְיוֹ וְעַל קִרְבּוֹ: (י) וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהִנֵּתֶר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ: (יא) וְכָכָה תֹאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים נִעְלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בַּחֲפֹזוֹן פָּסַח הוּא לֵה':

23. אילו מצוות נצטוו בני"י בנוגע לקורבן פסח?

המצווה		המצווה	
	א		ו
	ב		ז
	ג		ח
	ד		ט
	ה		י

במדבר פרק ט'

(י) דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בְּדֶרֶךְ רַחֲקָה לָכֶם אוֹ לְדִרְתֵּיכֶם וְעִשָּׂה פָסַח לֵה':

רש"י

(י) או בדרך רחקה - נקוד עליו, לומר: לא שרחקה ודאי, אלא שהיה חוץ לאספקופת העזרה - כל זמן שחיטה. פסח שני - מלה וחמץ עמו בצית, ואין קָס יו"ט, ואין איסור חמץ, אלא עמו באכילתו:

24. א. למה הכוונה: "נקוד עליו"? ב. על מי נקוד ?

25. היכן היה האדם בזמן שחיטת הפסח ?

משנה מסכת פסחים פרק ט'

(ג) מִה בֵּין פָּסַח רִאשׁוֹן לַשָּׁנָה, הָרִאשׁוֹן אֲסוּר בְּבֵל יִרְאָה וּבֵל יִמְצָא, וְהַשֵּׁנִי, מִצָּה וְחֻמֶּץ עִמּוֹ בְּבֵית. הָרִאשׁוֹן טָעוֹן הִלָּל בְּאֲכִילָתוֹ, וְהַשֵּׁנִי אֵינוֹ טָעוֹן הִלָּל בְּאֲכִילָתוֹ. זֶה נֶזְהָר טָעוֹן הִלָּל בְּעִשְׂיָתוֹ, וְנֹאכְלִין צָלִי עַל מִצּוֹת וּמִרְרִים, וְדוֹחִין אֶת הַשִּׁבְתִּים:

26. השלם טבלת הבדלים בין פסח ראשון לפסח שני: (העזר ברש"י ובמשנה).

פסח ראשון	פסח שני	
		א
		ב
		ג
		ד
		ה

במדבר פרק י'

(כה) וְנָסַע דָּגְלַל מַחֲנֵה בְנֵי דָן מֵאֶסֶף לְכָל הַמַּחֲנֹת לְצַבָּאתָם וְעַל צָבָאוֹ אֲחִיעֶזֶר בֶּן עֲמִישַׁדָּי:

רש"י

(כה) מֵאֶסֶף לְכָל הַמַּחֲנֹת - תלמוד ירושלמי: לפי שהיה שצטו של דן מרובה באוכלוסין - היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאכלד דבר - היה מחזירו לו. אית מאן דאמר: פְּתִיזָה היו מהלכין. ומפיק לה מן: (במדבר ז) כאשר יחנו כן יסעו. ואית דאמר: פְּקוּדָה היו מהלכין. ומפיק לה מן: מאסף לכל המחנות:

27. א. "מֵאֶסֶף לְכָל הַמַּחֲנֹת" פירושו:

ב. מאיזו סיבה נסעו בני דן אחרונים?

ג. איזו מצווה זכו לקיים בני שבט דן?

ד. *השלם צורת הליכת בני" במדבר לפי המובא ברש"י:

	צורת הליכת בני" במדבר	ההוכחה לצורת הליכה זו
א		
ב		

במדבר פרק י'

(לה) וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶן נִיאָמַר מֹשֶׁה קוֹמָה ה' וַיַּפְצוּ אִיִּבֶיךָ וַיִּנָּסוּ מִשְׁנָאִיךָ מִפְּנֶיךָ:

מסכת שבת דף קט"ו עמוד א'

תנו רבנן: (במדבר י) "וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶן נִיאָמַר מֹשֶׁה". פְּרָשָׁה זו עֲשָׂה לָהּ [הקדוש ברוך הוא] סימניות מלמעלה ומלמטה. לומר: [דף קט"ז ע"א] שְׁאִין זֶה מְקוֹמָה. רבי אומר: ... מִפְּנֵי שֶׁסָּפַר חֲשׁוֹב הוּא בְּפָנֶי עֲצָמוֹ. ... אָמַר רַב (יוחנן) [יונתן], (משלי ט) "חֲצָבָה עֲמוּדָיָה שִׁבְעָה", אֵלּוּ שִׁבְעָה סְפָרֵי תוֹרָה.

רש"י

(לה) וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶן - עֲשָׂה לוֹ סִמְנֹת מִלְּפָנָיו וּמִלְּאַחֲרָיו, לומר: שְׁאִין זֶה מְקוֹמוֹ. ולמה נכתב כאן? כדי להפסיק בין פורעניות לפורעניות, וכו'. כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קט"ז): קוֹמָה ה' - לפי שהיה מקדים לפנייהם מהלך שלשת ימים, היה משה אומר: עמוד והמתן לנו, ואל תתרחק יותר (תחננו) בויקהל: וַיַּפְצוּ אִיִּבֶיךָ - המכונסין: וַיִּנָּסוּ מִשְׁנָאִיךָ - אלו הרודפים: מִשְׁנָאִיךָ - אלו שונאי ישראל. שכל השונא את ישראל שונא את מי שאמר והיה העולם. שנא' (תהלים פג) ומשנאוך נשאו ראש, ומי הם? על עמך יערימו סוד:

28. א. מהם סימניות? _____ לשם מה יש סימניות? _____

ב. כמה חומשי תורה יש? _____ מהם כל ספרי התורה? _____

ג. כיצד מסומן החומש החמישי? _____

ד. מיהם ה-"אִיִּבֶיךָ"? _____

ה. מיהם: "מִשְׁנָאִיךָ"? 1. _____ 2. _____

ו. * הוכח מכאן את אהבת ה' לבני"!

במדבר פרק יא'

(א) וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְּנִים רַע בְּאֲזִנֵּי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בִּקְצָה הַמַּחֲנֶה:

רש"י

(א) וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְּנִים - (ספרי) אין העם אלא רשעים. וכן הוא אומר: (שמות יז) מה לעשה לעם הזה. ואומר: (ירמיה יג) העם הזה הרע. וכשהם כשרים - קרואים עמי. שנא': (שמות ה) שלח עמי. (מִיכָה ו) עמי מה עשיתי לך: כְּמִתְאַנְּנִים - אין מתאוננים אלא לשון עלילה, מבקשים עלילה, האך לפרוש מאחרי המקום? וכן הוא אומר בשמשון: (שופטים יד) כי תואנה הוא מבקש: רַע בְּאֲזִנֵּי ה' -

תואנה שהיא רעה באזני ה', שמתכוונים שתבא באזניו ויקניט. אמרו: אוי לנו! כמה לבטנו בדרך הזה שלשה ימים, שלא נחנו מענוי הדרך: ויחר אפּוֹ - אני הייתי מתכוין לטובתכם, שתכנסו לארץ מיד: בקצה המִחְנָה - צמקוּלִין שבהם לשפלות - אלו ערצ רב. רבי שמעון בן מנסיא אומר: בקאנים שבהם ובגדולים:

29. א. "הָעָם". רש"י מדייק מלשון התורה ומבחין בין מצב שבו ה' מכנה את ישראל "עם" לבין מצב שבו הוא מכנה אותם "עמי", להבנת ההבדל השלם בטבלה:

"עם" כינוי ל	"עמי" כינוי ל
דוגמא: 1. _____	דוגמא: 1. _____
2. _____	2. _____

ב. "מִתְאַנְּיִים". למה הכוונה?

ג. מה בעצם רצו בני?

ד. על מה התלוננו בני?

ה. "אני (ה') הייתי מתכוון לטובתם..." איזו טובה ה' התכוון לעשות לעם ישראל?

ו. איזו כפיות טובה יש כאן מצד בני?

ז. "בְּקֶצֶה הַמִּחְנָה". למי הכוונה? 1. _____ 2. _____

במדבר פרק י"א

(ב) וַיִּצְעַק הָעָם אֶל מֹשֶׁה וְיִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל ה' וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ:

רש"י

(ב) וַיִּצְעַק הָעָם אֶל מֹשֶׁה - (ספרי) משל למלך צקר וס שבע על בנו, והלך הבן אלל אוהבו של אביו, ואמר לו: לא ודקש עלי מאבא: וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ - (סס) שקעה במקומה בארץ, שאילו חזרה לאחת הרוחות - הייתה מקפלת והולכת כל אותו הרוח:

30. א. "וַיִּצְעַק הָעָם אֶל מֹשֶׁה". איזה קושי ענייני יש כאן?

ב. רש"י מתרץ את הקושי ע"י משל, הסבר את המשל והנמשל בטבלה:

המשל	הנמשל
_____	_____
_____	_____

ג. "וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ". היכן היא שקעה?

ד. מדוע שקעה האש במקומה?

במדבר פרק י"א

(ד) וְהָאִסְפָּסְףָּ אֲשֶׁר בְּקֶרְבּוֹ הִתְאוּ תַּאֲוָה וַיָּשֻׁבוּ וַיִּבְכוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בְּשָׂר׃

רש"י

(ד) וְהָאִסְפָּסְףָּ - אלו ערצ רב שנאספו אליהם צלחתם ממארים: וַיָּשֻׁבוּ - (סס) גם בני ישראל ויבס עמם: מִי יֹאכְלֵנוּ בְּשָׂר׃ - וכי לא היה להם צקר? והלא כבר נאמר: (שמות יב) וגם ערצ רב עלה אתם ולאן וצקר וגו'. וא"ת: אכלום! והלא צכיתם לארץ נאמר: (במדבר לב) ומקנה רב היה לבני ראובן וגו'. אלא, שמבקשים עלילה:

31. א. "וְהָאִסְפָּסְףָּ". מה משמעות המילה?

ב. מי הם היו?

ג. מה הם רצו? האם באמת היה חסר להם בשר? מה בכל זאת הם רצו?

מה: "עלילה"?

ד. מי נגרר אחרי האספסוף?

ה. *הוכח שהדרישה לבשר לא הייתה במקומה!

במדבר פרק י"א

(ה) וַיִּכְרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בַּמִּצְרַיִם חֲנָם אֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת הָאֲבִטְחִים וְאֶת הַחֲצִיר וְאֶת הַבָּצְלִים וְאֶת הַשּׁוּמִיִּם:

רש"י

(ה) אָשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֶנֶם - ח"ת: שְׁמֹרֵי חֶנֶם לֹא הָיוּ כְּזֶה נֹאמְרִי: (שְׁמוֹת ה) וְתִזְכֹּן לֹא יִתֵּן לָכֵס ! אִם תִּזְכֹּן לֹא הָיוּ נֹתְנִין לֹא חֶנֶם - דְּגִים הָיוּ נֹתְנִין לֹא חֶנֶם !? וּמִהוּ אֹמֵר: חֶנֶם! חֶנֶם מִן הַמֵּלֶכֶת (סְפָרִי): אֶת הַקִּשְׁטִים - אֹמֵר ר' שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מַה הָמָן מִשְׁתַּנֵּה לְכָל דָּבָר חוּץ מֵאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ הַקִּשְׁטִים לְמִנִּיקוֹת ! אֹמֵרִים לֹאשָׁה: אֵל תִּכְלִי שֹׁם וְכָל - מִפְּנֵי הַחֲנוּקָה. מִשָּׁל לְמֶלֶךְ וְכו' כְּדֹאִיחָא בְּסִפְרֵי: הַקִּשְׁטִים - הֵם קוֹמוֹצֵרוֹ שֶׁ בִּלְע"ז: הַבְּטָחִים - בּוֹרֵק"ש: הַחֲצִיר - כְּרִישֵׁן פּוֹרִיל"ש וְתַרְגוּמוֹ: יֵת בּוֹלִינִיא וְכו'.

אבן עזרא:

"חֶנֶם, בְּזוֹל כְּאִילוֹ הוּא חֶנֶם."

רמב"ן

"וְטַעַם אָשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֶנֶם - לִפִּי פְשׁוּטוֹ, כִּי הָיוּ הַדֵּיּוּגִים הַמִּצְרִיִּים מַעֲבִידִים אוֹתָם לְמִשְׁחָה הַדְּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בַּמַּלְאָכִים... וְהָיוּ נֹתְנִים לֹא חֶנֶם מִן הַדְּגִים כִּמְנַהֵג כָּל פִּרְשֵׁי מִכְמוּרָת (מִצְוָה)."

32. א. לִפְנֵינוּ שְׁתֵּי פִרְשִׁיּוֹת הַסּוֹתֵרוֹת זֶה אֶת זֶה: "אָשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֶנֶם". לְעוֹמֵת: שְׁמוֹת פֶּרֶק ה' (יח) "וְתִזְכֹּן לֹא יִתֵּן לָכֵס". אִם תִּבְּן לֹא נֹתְנוּ בְּחִינָם, אִיךָ יִתֵּנוּ דְּגִים?

לפי רש"י

לפי א"ע

לפי הרמב"ן

ב. מִי הֵם שֶׁאִמְרוּ אֶת הַדְּבָרִים הַמוֹפִיעִים בַּפֶּס'?

ג. מִהֵם רָצוּ?

ד. "אֹמֵר ר' שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מַה הָמָן מִשְׁתַּנֵּה לְכָל דָּבָר חוּץ מֵאֵל"? אִיזֶה קוּשִׁי עֲנִינִי בַּפֶּס' מַעֲלָה רַבִּי שְׁמַעוֹן?

ה. מִהֵם הַתְּשׁוּבָה?

במדבר פרק י"א

(ו) וְעִתָּהּ נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה אֵין כָּל בְּלִתִּי אֶל הָמָן עֵינֵינוּ: (ז) וְהָמָן כָּזַרַע גָּד הוּא וְעֵינֵינוּ כְּעֵין הַבְּדִלָּה: (ח) שְׁטוֹ הָעַם וְלִקְטוֹ וְסִתְּנוּ בְּרַחֲמִים אוֹ דָּכוּ בַּמִּדְכָּה וּבִשְׁלֹו בַּפְּרוֹר וְעָשׂוּ אֶתֹו עֲגוּלֹת וְהָיָה טַעֲמוֹ כְּטַעֲם לֶשֶׁת הַשָּׁמֶן:

רש"י

(ז) וְהָמָן כָּזַרַע גָּד - מִי שֶׁאִמְרָה זֶה לֹא אֹמֵר זֶה. יִשְׂרָאֵל אֹמֵרִים: בְּלִתִּי אֵל הָמָן עֵינֵינוּ. וְהַקִּבָּה הַכְּתִיב בְּתוֹרָה: וְהָמָן כָּזַרַע גָּד וְכו'. כָּלֹ: רָאוּ בְּאֵי עוֹלָם עַל מַה מִּתְּלוֹנְנִים בְּנֵי !? וְהָמָן, כִּי וְכך הוּא חֲשׁוֹב: כָּזַרַע גָּד - עֲגוּל כְּגִידָא, זֶרַע קוֹלִינִד"ר: בְּדִלָּה - שֶׁסֶּ אֲבָן טוֹבָה קִיט"ל:

(ח) לֶשֶׁת הַשָּׁמֶן - לְחֻלּוֹת שֶׁל שָׁמֶן כִּי פִירְשׁוֹ דּוֹנֵשׁ... ד"א: לֶשֶׁת, לֶשֶׁן נוֹטְרִיקוֹן: לִישׁ שָׁמֶן דְּבִשׁ. כְּעִיסָה הַנְּלוּשָׁה בְּשָׁמֶן וְקִטּוּפָה בְּדִבְשׁ, וְתַרְגוּם שֶׁל אֲוִנְקָלוֹס מִתַּרְגוּם: לִישׁ בְּמִשְׁחָא, נוֹטָה לְפַתְרוֹנוֹ שֶׁל דּוֹנֵשׁ, שֶׁהֵעִיסָה הַנְּלוּשָׁה בְּשָׁמֶן - לְחֻלּוֹת שָׁמֶן יֵשׁ בָּהּ.

33. א. לִפְנֵינוּ שְׁתֵּי פִרְשִׁיּוֹת הַסּוֹתֵרוֹת זֶה אֶת זֶה: בַּמִּדְבָּר פֶּרֶק י"א (ו) "...בְּלִתִּי אֶל הָמָן עֵינֵינוּ". לְעוֹמֵת: "וְהָמָן כָּזַרַע גָּד". מִהֵם הַסְּתִירָה הַקִּיּוּמָה בֵּין הַפִּרְשִׁיּוֹת?

ב. כִּיצַד מִבְּאֵר רִש"י סְתִירָה זֶה?

ג. מִהֵם רָצוּ?

ד. בָּאֵר אֶת תְּכֻנוֹת הָמָן בְּלִשׁוֹן:

"כָּזַרַע גָּד"

"כְּעֵין הַבְּדִלָּה"

"לֶשֶׁת הַשָּׁמֶן"

ה. בָּאֵר אֶת הַמִּילִים הַבְּאוֹת:

שְׁטוֹ	רַחֲמִים	דָּכוּ	מִדְכָּה	פְּרוֹר
_____	_____	_____	_____	_____

במדבר פרק י"א

(טז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶסְפָּה לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשִׁטְרֵי וְלָקַחְתָּ אִתָּם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ:
רש"י

(טז) אֶסְפָּה לִּי - הרי תשובה לתלונתך שאמרת: לא אוכל אנכי לבד. והזקנים הראשונים היכן היו? והלא אף במארים יסבו עמם! שנאמר: (שמות ג) לך ואספת את זקני ישראל. אלא, באש תבערה מתו, וראויים היו מסיני לך. דכתיב: (שמות כד) ויחזו את האלקים - שנהגו קלות ראש, כנושך פתו ומדבר בפני המלך. והו: (שם) ויאכלו וישתו. ולא ראה הקב"ה ליתן חזקתם במתן תורה, ופרע להם כאן: אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי הֵם וגו' - אותם שאתה מכיר שנתמנו עליהם שוטרים במארים בעבודת פרך, והיו מרחמים עליהם ומוכים על ידם. שנא': (שמות ה) ויכו שוטרי בני ישראל. עתה יתמנו בגדולתם כדרך שנלטעו בלדתם: וְלָקַחְתָּ אִתָּם - קחם בדברים: אֲשֶׁר־כֶּם! שנתמניתם פרנסים על בניו של מקום: וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ - כדי שיראו ישראל וינהגו בהם גדולה וכבוד, ויאמרו: חזיצין אלו שנכנסו עם משה לשמוע דבור מפי הקב"ה (ספרי):
34. א. "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶסְפָּה לִּי". לאיזו מטרה היה צריך משה רבינו לאסוף את הזקנים?

ב. מי הם "זקני ישראל"?

ג. מדוע היה צורך לאסוף זקנים אחרים מאילו שהיו קודם?

ד. אילו זקנים נצטוו משה לאסוף?

ה. מהו שכרם של הסובלים למען בני?

ו. הסבר את המושג: "מידה כנגד מידה".

ז. היכן יש כאן מידה כנגד מידה?

ח. "וְלָקַחְתָּ אִתָּם". כיצד לקח משה את הזקנים?

ט. במה משכנע משה את הזקנים שיבואו?

י. עיין פרק ח' פס' ו' מי עוד נלקח בצורה כזו?

יא. במה משכנע שם משה שכדאי להם לבוא?

במדבר פרק י"א

(יז) וַיַּדְּבֹרְתִי וַדְּבַרְתִּי עִמָּךְ שֵׁם וְאַצְלָתִי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשִׁמְתִּי עֲלֵיהֶם וְנִשְׁאַוּ אִתָּךְ בְּמִשְׁאֵל הָעָם וְלֹא תִשָּׂא אִתָּהּ לְבַדְּךָ:

רש"י

(יז) וַיַּדְּבֹרְתִי - זו אחת מעשר ירידות הכתובות בתורה: וַדְּבַרְתִּי עִמָּךְ - ולא עמהם: וְאַצְלָתִי - כתרגומו: וארצו. כמו: (שמות כד) ואל אצילי בני ישראל: וְשִׁמְתִּי עֲלֵיהֶם - למה משה דומה באותה שעה? לנר שמונח ע"ג מנורה, והכל מדליקין הימנו, ואין אורו חסר כלום: וְנִשְׁאַוּ אִתָּךְ - התנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם טורח בני, שהם טרחנים וסרבנים: וְלֹא תִשָּׂא אִתָּהּ לְבַדְּךָ - (ספרי) הרי תשובה למה שאמרת: לא אוכל אנכי לבד:

35. א. "וַיַּדְּבֹרְתִי עִמָּךְ - ולא עמהם". הוכח כי משה גדול מכל המתנבאים?

ב. "וְשִׁמְתִּי עֲלֵיהֶם". מה שאלת רש"י?

ג. מה תשובתו?

ד. משה מתלונן לפני ה': "לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה". על תלונה זו ענה לו ה': "ולא תשא אִתָּהּ לְבַדְּךָ". הסבר את תשובת ה'.

במדבר פרק י"א

(כו) וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בַּמַּחֲנֶה שֵׁם הָאֶחָד אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִידָד וַתֵּנַח עֲלֵהֶם הָרוּחַ וַהֲמָה בִּפְתָּבִים וְלֹא יֵצְאוּ הָאֹהֳלָה וַיִּתְּנָבְאוּ בַּמַּחֲנֶה:

רש"י

(כו) וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים - (ספרי) מאותן שנבחרו. אמרו: אין לנו כדאין לגדולה זו: וַהֲמָה בִּפְתָּבִים - במדורים שבהם לסנהדרין, ונכתבו כולם נקודים בשמות, וע"י גורל, לפי שהחשבון עולה ל"ב שבטים - ששה ששה לכל שבט ושבע, חוץ משני שבטים שאין מגיע אליהם אלא, חמשה חמשה. אמר משה: אין שבט שומע לי לפחות משבטו זקן אחד! מה עשה? נטל ע"ב פתקין וכתב על שבעים זקן, ועל שנים חלק, וברר מכל שבט ושבע ששה, והיו ע"ב. אמר להם: טלו פתקכם מתוך קלפי! מי שעלה בדיו זקן - נתקדש. ומי שעלה בדיו חלק - ח"ל: המקום, לא חפץ בך:

36. א. "וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בַּמַּחֲנֶה". מי הם אלו שנשארו במחנה?

ב. מדוע הם לא הצטרפו לשאר הזקנים?

ג. איזו מידה טובה נלמד מהתנהגותם של אלדד ומידד?

ד. "וַהֲמָה בִּפְתָּבִים". איזה פרט מוסיף רש"י שאינו מוסיף בפס'?

ה. כיצד בוצעה ההגרלה לבחירת הזקנים?

במדבר פרק י"ב

(ה) וַיִּיָּדֶה ה' בַּעֲמוּד עֲנָן וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וּמִרְיָם וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם:

רש"י

(ה) בַּעֲמוּד עֲנָן - (שם) ילא יחידי, שלא כמדת בשר ודם. מלך בשר ודם כשיואל למלחמה - יואל באוכלוסין. וכשיואל לשלום - יואל צמועטים. ומדת הקב"ה, יואל למלחמה - יחידי. שנא': (שמות טו) ה' איש מלחמה. ויואל לשלום - באוכלוסין. שנאמר: (תהלים סח) רכב אלקים רבותים אלפי שנאן: וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וּמִרְיָם - סיהיו נמשכין ויואלין מן הארץ לקראת הדבור: וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם - ומפני מה משכן והפריקן ממש? לפי שאומרים מקאת שבחו של אדם צפניו, וכולו שלא צפניו. וכן מצינו בנח, שלא צפניו נאמר: (בראשית ז) איש לדיק תמים. וצפניו נאמר: (שם) כי אותך ראיתי לדיק לפני. ד"א: שלא ישמע בניזפתו של אהרן:

37. א. "בַּעֲמוּד עֲנָן". כיצד מופיע ה' לפני משה אהרן ומרים?

ב. השלם בטבלה את ההבדל בין הקב"ה למלך רגיל:

הקב"ה	מלך רגיל

ג. "וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וּמִרְיָם וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם". מדוע היה צורך להפריד את אהרן ומרים ממש?

ד. איזו הוכחה מביא רש"י לדבריו?

במדבר פרק י"ב

(יג) וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר אֵל נָא רָפָא נָא לָהּ:

רש"י

(יג) אֵל נָא רָפָא נָא לָהּ - בא הכתוב ללמדך דרך ארץ, שהשואל דבר מחבירו לרדף לומר שנים או שלשה דברי תחנונים, ואחר כך יבקש שאלותיו: לֵאמֹר - מה ת"ל? אמר לו: השיבני אם אתה מרפא אותה, אם לאו! עד שהשיבו: ואזיה ירק ורק וגו'. רבי אלעזר בן עזריה אומר: בד' מקומות בקש משה מלפני הקב"ה להשיבו, אם יעשה שאלותיו אם לאו. כיוצא בו: (שמות ו) וידבר משה לפני ה' לֵאמֹר וגו' (ספרי). מה ת"ל? לֵאמֹר? השיבני, אם גואלם אתה אם לאו! עד שהשיבו: עתה תראה וגו'. כיוצא בו: (במדבר כז) וידבר משה אל ה' לֵאמֹר, יפקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר. כיוצא בו: (דברים ג) ואתחנן אל ה' בעת ההיא לֵאמֹר, השיבו: רב לך: רָפָא נָא לָהּ - מפני מה לא האריך משה בתפלה? שלא יהיו ישראל אומרים:

אחותו עומדת בלרה, והוא עומד ומרצה בתפלה! (ד"א: שלא יאמרו ישראל בשביל אחותו - הוא מאריך בתפלה, אבל בשבילנו - אינו מאריך בתפלה):

38. א. "אל נא רפא נא לה". איזה דרך ארץ נלמד מכאן?
 ב. "לאמר". מה למעשה רוצה משה רבינו מהקב"ה?
 ג. השלם בטבלה את ארבעת המקרים בהם ביקש משה תשובה מה' אם יעשה כבקשתו:

לשון הכתוב	המקרה
א. שמות פרק ו' (יב) וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה לְפָנָיו ה' לֵאמֹר הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי...	
ב. במדבר פרק יב' (יג) וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ	
ג. במדבר פרק כז' (טו) וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר: (טז) יִפְקֹד ה' אֱלֹקֵי הַרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה:	
ד. דברים פרק ג' (כג) וְאַתְּחַנֵּן אֶל ה' בָּעֵת הַהוּא לֵאמֹר:	

ד. "ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם". מדוע היה צורך להפריד את אהרן ומרים ממשה?

- ה. איזו הוכחה מביא רש"י לדבריו?
 ו. תפלת משה על אחותו: "_____
 ז. משה מקצר בתפלתו על אחותו מדוע? א.
 ב.

במדבר פרק יב'

(טו) וַתִּסְגֹּר מִרְיָם מַחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעָם לֹא נָסַע עַד הָאֶסָף מִרְיָם:

רש"י

(טו) וְהָעָם לֹא נָסַע. (סוטה ט) זה הכבוד חלק לה המקום - בשביל שעה אחת שנתעכזה למשה כשהוא לילאור. שנא': (שמות ז) ותאצל אחותו מרחוק וגו':

39. א. מהו הכבוד לו זכתה מרים?
 ב. מדוע זכתה לכבוד זה?
 ג* מנין ש-:

1. מצורע חשוב כמת?
 2. אין אומרים שבחו של אדם בפניו?
 3. במלה "כושית" הכוונה לאשה יפה?
 4. אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות?
 5. העושה מעשה לא טוב עליו להתבייש?
 ד. השלם טבלת מידות ודרך ארץ בפרשת מרים:

מידות ודרך ארץ	מהיכן למדנו?
א. איסור דבור לשון הרע	פס' א'
ב. אומרים מקצת שבחו של אדם בפניו	פס' ה'
ג. לא יכעס אדם על חבירו, עד שיודיענו סרחונו (חטאו)	פס' ט'
ד. אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות	פס' יא'
ה. השואל מחבירו דבר, צריך לומר לו כמה דברי תחנונים	פס' יג'
ו. מידה כנגד מידה (טובה)	פס' טו'

במדבר פרק יג'

(ב) שָׁלַח לָךְ אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כָּל נָשִׂיא בָהֶם:

רש"י

(ב) שָׁלַח לָךְ אַנְשִׁים - (במדבר רבה) למה נסמכה פרשת מרגלים לפ' מרים ? לפי שלקחה על עסקי דָּפָה שְׂדֵרָה בִּלְחִיָּה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר:

שָׁלַח לָךְ - (במדבר רבה סוטה לו) לדעתך ! אני, אני מכוה לך. אם תראה - שלח ! לפי שבאו ישראל ואמרו: (דברים א) נשלחה אנשים לפנינו. כמה שנאמר: (ס) ותקרבון אלי כלכם וגו'. ומשה נמלך בשכינה. אמר: אני אמרתי להם שהיא טובה ! שנא': (שמות ג) העלה אתכם מעני מצרים וגו'. חייכם, שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים - למען לא יירשקו:

40. א. השלם טבלת הדברים שנתבקשו המרגלים לבדוק, ותשובתם:

ב.

מקום הבדיקה	מהות הבדיקה הנדרשת	גש/א/ב/המרגלים/א/ב/ג/ד/ה
ערים	א	
עם	א. _____	א. _____
	ב. _____	ב. _____
ארץ	א. _____	א. _____
	ב. _____	ב. _____
	ג. _____	ג. _____

ג. מהי סמיכות פרשיות?

ד. מה למדים מסמיכות עניין מרים לעניין המרגלים?

ה. "שָׁלַח לָךְ". מדוע מדגיש ה' את המילה: "לָךְ"?

ו. במי התייעץ משה לפני שליחת המרגלים?

ז. * אם כן מדוע אין זה מוצא חן בעיני ה'?

ח. כיצד נלמד מכאן המסר החינוכי: יש ללמוד מכשלונות?

במדבר פרק יג'

(יח) וַיִּרְאוּ אֶת הָאָרֶץ מֵהָהָר הַהוּא וְאֵת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הַחֲזִק הוּא הַרְפָּה הַמַּעֲט הוּא אִם רָב:

רש"י

(יח) אֶת הָאָרֶץ מֵהָהָר הַהוּא - (במ"ר) יש ארץ מגדלת גבורים, ויש ארץ מגדלת חלשים. יש מגדלת אוכלוסין, ויש ממעטת אוכלוסין. הַחֲזִק הוּא הַרְפָּה - (במ"ר) סימן מסר להם: אם צפרזים יושבין - חזקים הם, קסומכין על גבורתם. ואם צערים בצרות הם יושבין - חלשים הם.

41. א. "אֶת הָאָרֶץ מֵהָהָר הַהוּא". מה על המרגלים לבדוק?

ב. "הַחֲזִק הוּא הַרְפָּה". איזה סימן נתן משה למרגלים?

ג. "שָׁלַח לָךְ". מדוע מדגיש ה' את המילה: "לָךְ"?

ד. במי התייעץ משה לפני שליחת המרגלים?

ה. * אם כן מדוע אין זה מוצא חן בעיני ה'?

ו. כיצד נלמד מכאן המסר החינוכי: יש ללמוד מכשלונות?

במדבר פרק יג'

(כב) וַיַּעֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּדָיִם וַיִּבְאֵהוּ עַד חֲבֵרוֹן וְשֵׁם אֲחִימֶן שֹׁשַׁי וְתַלְמִי יִלְיָדִי הָעֹנֵק וְחֲבֵרוֹן שְׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה לְפָנָי צֶעַן מִצְרַיִם:

רש"י

(כב) וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן - (סוטה לז) כלב לבדו הלך שם, וגשתמו על קברי אבות, שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם. וכן הוא אומר: (דברים א) ולו אתן את הארץ אשר דרך זה. וכתוב: (סופטים א) ויתנו לכלב את חברו: שבע שנים נבנתה - (סוטה לז) אפשר שזנה חס את חברו לכנען בנו הקטן, קודם שיזנה את ארען למאריס בנו הגדול? אלא, שהייתה מזונה בכל טוב על אחד משבעה בלוען, וזא להודיע שזחה של ארץ ישראל, שאין לה טרשין בארץ ישראל יותר מחברו, לפיכך הקלמה לקצות מתים. ואין לה מעולה בכל הארצות כמאריס. שנא': (בראשית יג) כגן ה' בארץ מאריס. ורען היא המעולה שבארץ מאריס, ששם מושב המלכים. שנא': (ישעיה ל) כי היו בלוען שריו. והייתה חברו טובה ממנה שבעה חלקים:

42. א. "וַיַּעֲלֵנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד חֶבְרוֹן". איזה קושי לשוני יש בפס'?
- ב. מה ההסבר לקושי זה?
- ג. לשם מה הלך כלב לחברו?
- ד. מה נלמד מכאן לגבי ערכה של תפילה על קברי צדיקים?
- ה. איזה שכר קבל כלב על הליכתו?
- ו. *שבע שנים נבנתה". איזו קושיה מעלה רש"י?
- ז. *כיצד מוסברת קושיה זו?
- ח. *כיצד למדים מכאן שארץ ישראל משובחת מכל הארצות?

במדבר פרק יג'

(ל) וַיֵּהָס כָּלֵב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֶה נַעֲלֶה וַיַּרְשֻׁנוּ אֶתָּה כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ:

רש"י

(ל) וַיֵּהָס כָּלֵב - השתיק את כולם: אל משה - (במדבר רבה) לשמוע מה שידבר במשה. אוח ואמר: ומ זו כלכל עשה לנו בן עמרם? השומע היה סבור שזא לספר בגנותו, מתוך שהי' כלכל על משה. שזבל דברי המרגלים. שתקו כולם לשמוע גנותו. אמר: והלא קרע לנו את הים! והוריד לנו את המן! והגיו לנו את השליו: עלה נעלה - אפי' בשמים, והוא אומר: עשו סולמות ועלו שם! נלכח בכל דבריו: וַיֵּהָס - לשון שתיקה. וכן: (זכריה ז) הם כל בשר. (עמוס ו) הם כי לא להזכיר. כן דרך בני אדם הרואה לשחק אגודת אנשים, אומר: שי"ט (ס"א הם):

43. א. "וַיֵּהָס כָּלֵב". מה הוא עשה?
- ב. כיצד הצליח כלב ללכוד את תשומת לב העם?

ג. "והוא אומר". למי הכוונה?

במדבר פרק יג'

(לב) וַיֵּצִיאוּ דָבִית הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אָרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשִׁי מַדּוֹת:

רש"י

(לב) אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ - בכל מקום שעברנו מאנשים קוצרי מתים. והקצ"ה עשה לטובה כדי לטרדם באכלם, ולא יתנו לב לאלו: אֲנָשִׁי מַדּוֹת - גדולים וגזוהים, וריחך לתת להם מדה. כגון: גלית (שמואל יז) גזבו שם אמות חרת. וכן: (שמואל כ"א) איש מדון. (ד"ה יא) איש מדה:

44. א. "אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ". המרגלים טעו בהבנת מחשבות ה' שהיו לטובה, הוכח!

ב. "אֲנָשִׁי מַדּוֹת". למה הכוונה?

ג. הוכח דברך!